
бул. „Трети март“ №1, вх. В, ет. 2, ап. 4, 2140 Ботевград, e-mail: ymdrab@abv.bg, тел: +359 (0) 8874491 63,
+359 (0) 887 50 55 44, website: www.ymdrab.eu

СТАНОВИЩЕ

**относно проблемите и нуждите на младите
хора, живеещи в селските райони на България**

**изработено от участниците в проект
“Гласът на Младежите – Глас на Промяната!”**

20 - 27 Август 2013 г.

Варна, България

**Този проект е реализиран с финансовата подкрепа на Съвета на Европа чрез
Европейската Младежка Фондация.**

Контекст

През последните 20 години България е в процес на трансформация от централно планирана и ръководена държава, в която идеите и мненията са вменявани на хората, в демократична държава, чийто граждани осъзнават и спазват, както своите права, така и отговорностите си към обществото.

С началото на финансовата криза от 2008 г., процесът на изграждане на силно и устойчиво демократично общество, с развитие в икономически, политически и социален аспект, се забави и дори спря. Политическата среда в България достига до кризисни нива в началото на 2013 г. Младежката безработица е с рекордни стойности и продължава да нараства. Неграмотността сред младите хора се разраства с всеки изминал ден, а агресията между ученици се превръща в ежедневие. Мнението на младите хора е непризнато и неocenено от възрастните, което води до проблеми между поколенията.

Всички млади хора в България срещат тези и други подобни проблеми, но младежите от селските райони живеят при най-трудни условия. Лошата инфраструктура и липсата на достъп до основни услуги влошават още повече и без това неблагоприятната среда, в която те живеят и се развиват.

Взимайки в предвид всичко това, ние, участниците в проект **”Гласът на Младежите - Глас на Промяната!”** и членове на **“Младежко движение за развитието на селските райони в България”** вярваме, че младите хора могат и трябва да играят активна роля в процеса на развитие на обществото и в общите усилия за преодоляване на проблемите, засягащи всички български граждани.

Настоящото Становище очертава главните проблеми на младежите от селските райони, като ги групира в три основни области:

- 1) Демокрация и младежко участие**
- 2) Социална интеграция на младите хора**
- 3) Младежите в различните общества**

Също така, Становището включва официалната позиция на участниците, относно промените, които е необходимо да бъдат направени, така че да се осигурят условия за равноправно личностно и професионално развитие на селските младежи. Документът завършва с описание на ролята на младежите, младежките организации и институциите в процеса на развитие и положителна промяна на селските райони.

**Тази документ е насочена към всички, с призив да осмислим,
насърчаваме и подпомагаме изграждането на благоприятна среда за
личностно и професионално РАЗВИТИЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА
ЖИВЕЕЩИ В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ.**

I. Демокрация и Младежко Участие

Проблеми:

- ❖ **Малко възможности за участие в управлението:** Младежите от селските райони не получават достатъчно възможности да изкажат мнението си и да споделят идеите си за управлението на техните общности. Те нямат възможност директно да участват в процесите на вземане на решения, заедно с управляващите институции на всички нива;
- ❖ **Неефективни младежки политики:** Този проблем е най-добре забележим на местно ниво, където младежките политически мерки до голяма степен не отговарят на реалните нужди и проблеми на младите хора;
- ❖ **Неразбирателство между поколенията:** Младежите се сблъскват с големи проблеми в комуникацията и диалога с възрастните. Тяхното мнение е непризнато и отхвърлено с аргумента, че младите хора нямат нужните опит и знания. Възрастните смятат, че младежите не могат да допринесат в даден разговор, дискусия или в процесите по изграждане на политически мерки;
- ❖ **Липса на мотивация:** Имайки в предвид ситуацията, в която живеем, младите хора не виждат смисъл в това да участват в обществения живот и имат чувството, че въпреки усилията си не биха могли да променят нищо, като по този начин само ще пропилят времето, енергията и ресурсите си;
- ❖ **Труден достъп до качествена информация:** Информацията за актуални политически мерки, проекти и инициативи, които се изпълняват или са в процес на подготовка не достигат ефективно и на време до младите хора в селските райони;
- ❖ **Липса на младежки структури:** В селските райони няма структури, в които младите хора биха могли да се събират, за да споделят своите идеи и да се забавляват заедно. Отчита се тотална липса на младежки клубове, младежки организации и места, където младите да се срещат в благоприятна за развитието им среда.

Нашите искания:

- **Политическо участие:** Повече възможности за младежите от селските райони да изказват мнението си за развитието на местните общности;
- **Ефективни младежки политики:** Промяна на съществуващите и създаване на нови младежки политически мерки, които да отговарят на реалните нужди и предизвикателства и ефективно да подпомагат личностното и професионално развитие на селските младежи;
- **Диалог между поколенията:** Мнението на младежите от селските райони трябва да бъде искано, чувано и уважавано. Техните опит и знания трябва да бъдат отчитани и ценени от обществото и политиците;

- **Мотивация за участие:** Селските младежи трябва да бъдат мотивирани да бъдат активни граждани и да допринасят за развитието на местните общности;
- **Популяризиране на младежките организации и доброволчеството:** Доброволчеството трябва да бъде популяризирано като начин за изграждане на чувство на обществена отговорност у младите. Също така младежките организации и тяхната работа трябва да бъдат подкрепяни, за организиране на доброволчески дейности, обмени и личностно развитие на младежите в селските райони;
- **Отделна младежка медия:** Медията трябва да показва и отчита работата и постиженията на младите хора и на младежките организации. Тя трябва да има за цел да информира своевременно селските младежи за възможностите, които им предлагат властите и институциите. Трябва да осигурява също публичност и признание на работата на младежките организации;
- **Изграждане на Младежки Центрове:** Крайно необходимо е младите хора да имат места, където да споделят и дискутират помежду си. Изграждането на младежки центрове (клубове) в селските райони би формирало благоприятна среда за подобен род дейности и напълно отговаря на актуалните младежки нужди.

II. Социално включване на младите хора:

Проблеми:

- ❖ **Младежка безработица:** Младежите от селските райони страдат от сериозна липса на работни места, което ги поставя в изключително неблагоприятна среда за живот и развитие;
- ❖ **Труден преход от образование към работа:** Това е труден период от живота на всеки младеж. Липсата на подкрепа в този момент води до допълнителни трудности в развитието на селските младежи;
- ❖ **Лош достъп до социални услуги и здравеопазване:** В условията на безработица и липса на подкрепа в процеса на преход от образование към работа, младите хора са оставени без социална помощ от страна на правителството и нямат достъп до безплатно обществено здравеопазване;
- ❖ **Некачествено образование:** В селските райони е факт липсата на качествено начално и средно образование, а висшето почти напълно липсва;
- ❖ **Лош обществен транспорт:** Хората живеещи в селските райони имат трудности от гледна точка на мобилност, поради малкото на брой опции за обществен транспорт и лошото качество на услугите;
- ❖ **Липса на културен и социален живот:** В селските райони културните събития са рядкост и почти липсват места за забавления, което оказва силно негативно влияние върху социалния живот на младежите;

- ❖ **Липса на възможности за развитие на талантите:** Селските райони не предлагат достатъчно условия за развитие на талантите на младите по модерен, ефективен и мотивиращ начин. Също така липсват места, където младежите да практикуват своите хобита и интереси;
- ❖ **Замърсяване и проблеми с опазване на околната среда:** Природата играе централна роля в живота на хората в селските райони. За жалост, замърсяванията оказват негативно влияние върху живота на младите и не им дават възможност да се насладят на красотата на заобикалящата ги природа.

Нашите искания:

- **Заетост:** Крайно необходимо е силно развитие на икономиката в селата и създаване на нови работни места, без наличие на дискриминация на полова и възрастова основа;
- **Предприемачество:** Стимулиране на социалното предприемачество като начин за създаване на повече заетост и благоприятни условия на труд в селските райони;
- **Качествени стажове:** Осигуряване на качествени стажове в частния и публичния сектор за подпомагане прехода на селските младежи от образование към професионална реализация;
- **Ефективно образование:** Осигуряване на качествено образование на всички нива, което взема в предвид личностните характеристики на младежите и им дава възможности за ефективно учене и развитие. Образованието трябва да изгражда активни и толерантни млади граждани;
- **Приобщаваща социална политика и здравеопазване:** Всички млади хора от селските райони трябва да имат достъп до социално осигуряване и здравеопазване, в отговор на неравностойното си положение;
- **Културен и социален живот:** Нужно е допълнително подпомагане за регулярно провеждане на културни събития в селските райони. Необходимо е изграждането на места за забавления, където младежите да се срещат, обменят и развиват идеите си;
- **Подпомагане на младежките организации и инициативи:** Младежките неправителствени организации са главен източник на неформално обучение, което ефективно развива личностните характеристики на младежите и съответно трябва да бъдат обществено признати, оценени и подпомагани;
- **Подобряване на обществения транспорт в селските райони;**
- **Опазване на околната среда и устойчиво развитие:** Изграждане на чувство за отговорност (най-вече у младите хора) за опазване на околната среда и популяризиране на концепцията за Устойчиво Развитие;
- **Повече възможности за развитие на талантите:** Създаване на възможности за развитие на талантите и на места, където младежите да практикуват хобитата си.

III. Младежите в различните общества

Проблеми:

- ❖ Стереотипи и предразсъдъци към малцинствата: Българите живеещи в селските райони като цяло имат много стереотипи и предразсъдъци спрямо малцинствените групи;
- ❖ Липса на диалог между етносите: Младежите от различните етнически групи много рядко комуникират и взаимодействат помежду си. Това води до липса на разбиране и недоверие между тях;
- ❖ Нисък образователен статус на младежите от малцинствата: Нивото на образование на малцинствените групи, и по-специално на ромите, е по-ниско спрямо останалата част от обществото, което е една от причините за тяхната изолираност;
- ❖ Неефективни младежки политики за интеграция: Прилаганите в момента политически мерки се оказват неефективни и не дават реални резултати, що се отнася до трайната и устойчива интеграция на младите хора от етническите и религиозни малцинствени групи;
- ❖ Дискриминация в обществото: Десетки са примерите за дискриминационни практики към представители на различни малцинства, свързани с търсенето на работа и условията на труд;
- ❖ Младежка бедност: Много младежи от малцинствата страдат от липса на финансови средства и дори живеят в крайна бедност.

Нашите искания:

- Изграждане на места за диалог между представители на малцинствата и мнозинството;
- Информацията като средство за интеграция: Повишаване на информираността на населението за различните култури и религии, като начин за изграждане на взаимно разбирателство и по-добра интеграция на малцинствата;
- Качествено образование: Осигуряването на качествено образование, което изгражда взаимна толерантност и доверие. Подобряване на образованието сред малцинствените групи в съответствие с техните специфики и традиционни разбирания;
- Повишаване осведомеността за правата и отговорностите на всички граждани;
- Изпозване на практики за микрофинансиране: Внедряването на иновативни практики за микрофинансиране, целящи изграждането на по-тесни връзки между различните обществени групи, би подобрило живота, както на малцинствата, така и на останалото население.

IV. Ролята на младежите, младежките организации и институциите в процеса на развитие и промяна

✚ **Младежите:** Ние, участниците в проект „Гласът на Младежите – Глас на Промяната!“ и членове на МДРСРБ вярваме, че всички млади хора трябва ясно да осъзнаят своите права и отговорности като активни граждани на Обществото. Ние вярваме, че **трябва да бъдем по-критични към процесите, които се случват в страната ни, да взимаме активно участие в тях и да ги подпомагаме.** Солидарността и уважението към другите трябва да бъдат водещи в живота ни, като допринасяме за преодоляването на взаимните предразсъдъци и за премахване на дискриминацията в обществото. Като отговорни граждани, ние трябва активно да участваме в обществения живот и **да бъдем промяната, която искаме да се случи!**

✚ **Младежките Организации:** Като представители на МДРСРБ, ние вярваме, че младежките организации трябва да имат активна роля в процеса на устойчиво развитие на селските райони. Те трябва да бъдат отворени за всички и да спазват демократичните принципи, давайки възможност на всеки да развива личностните си умения и таланти в една благоприятна и градивна обстановка. Призвание на младежките организации трябва да бъде подпомагането на всички млади хора да реализират пълноценно потенциала си и по този начин да допринесат за развитието на страната ни и на Обединена Европа. Младежките организации трябва да са източник на качествено неформално образование, като основен инструмент за изграждане на силни личности, активни граждани и добре подготвени професионалисти.

✚ **Властите и Институциите:** Ние бихме желали да приковем вниманието на властите върху важността на младите хора, като основен двигател на промяна в Обществото. В частност, ние считаме, че младежите от селските райони са все още нереализирания потенциал на нашето общество. Поради това, за в бъдеще младежките политически мерки, проекти и инициати трябва да бъдат фокусирани върху създаването на възможности за селските младежи да реализират своя потенциал и активно да допринесат за развитието и ръководенето на обществото ни. В тази връзка и с оглед на по-горе изброените проблеми и искания, **ние вярваме, че:**

✓ **Младежките организации трябва да бъдат оценени** за ползите си към обществото. Трябва да им бъде оказвана финансова подкрепа за ефективна работа, особено в селските райони;

- ✓ **Изграждане на младежки центрове (клубове)** в селските райони на страната и подпомагане на тяхното съществуване трябва да бъде реализирано от отговорните институции;
- ✓ **Иновативни младежки политически мерки** трябва да бъдат изготвени и ефективно реализирани, в отговор на реалните предизвикателства, пред които са изправени селските младежи;
- ✓ **Обмяна на знания и опит** в младежката сфера трябва да бъдат реализирани на европейско и световно ниво, с цел взаимстване на ефективни добри практики от други страни;
- ✓ **Структури за съ-управление** трябва да бъдат изградени на местно и регионално ниво, в които решенията за развитието на общностите да бъдат вземани съвместно между институциите и представители на младежта;
- ✓ **Образователни реформи** трябва да бъдат реализирани, така че учебния процес да бъде преди всичко практически и да е фокусиран върху развитието на индивидите, с оглед на техните уникални характер и умения. То трябва да изгражда активни, способни и толерантни личности;
- ✓ **Неформалното образование трябва да бъде признато** за ролята си в личностното и професионално развитие на младите хора;
- ✓ **Стимулирането на предприемачеството** (особено сред младите) и подпомагането на предприемачите, трябва да бъдат основни мерки за подобряване на икономическите параметри на селските райони в страната;
- ✓ **Европейската програма „Гаранция за Младежта“ трябва да бъде ефективно реализирана,** като мярка за намаляване на младежката безработица и за преодоляване на останалите негативни последици от глобалната финансова криза, оказала ефект върху цяла Европа;
- ✓ **Повече инвестиции в еко-проекти** и „зелени“ практики, свързани с устойчивото развитие трябва да бъдат реализирани от отговорните институции и обществото като цяло;

Това Становище отразява позицията само на неговите автори. Съветът на Европа и Европейската Младежка Фондация не могат да бъдат държани отговорни за неговото съдържание и/или употреба.